
ПРОЦЕСЪТ КОАЛИЦИЯ 2000 ПРЕЗ 1999 Г.

София

ДЕКЕМВРИ 1999

СЪДЪРЖАНИЕ

1. МЕЖДУ ДВАТА ОБЩЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧЕСКИ ФОРУМА	3
2. ИНФОРМАЦИОННО-ОБРАЗОВАТЕЛНА КАМПАНИЯ “ЧИСТО БЪДЕЩЕ”	4
3. ИНСТИТУЦИЯТА “НАРОДЕН ЗАЩИТНИК” (ОМБУДСМАН)	5
4. МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ	6
5. МОНИТОРИНГ	8

1. МЕЖДУ ДВАТА ОБЩЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧЕСКИ ФОРУМА

- Най-важното събитие в рамките на антикорупционните дейности през 1998 г. бе провеждането през ноември в София на първия Обществено-политически Форум, който прие *Плана за действие срещу корупцията*. С този документ бе направен опит за синхронизиране приоритетите на демократичната реформа с антикорупционните инициативи. Самото обстоятелство, че *Коалиция 2000* съумя да предложи на обществото разгърнатата програма, съдържаща както общия идеен контекст, така и конкретни решения и реформи с антикорупционна насоченост, бе несъмнен успех. През изминалата година след първия Форум, Планът за действие срещу корупцията придоби самостоятелна ценност като документ, на който се позоваваха в България и който бе ползван като образец при очертаването на националните приоритети срещу корупцията в други държави. На Джордж Сорос принадлежат думите, че българският антикорупционен план е най-всеобхватният и амбициозен документ от този тип.
- Пътят от идейната концепция към социалната практика изискваше създаването на *механизъм на сътрудничество* между коалиционните партньори и конкретизирането на общите инициативи в името на набелязаните цели. В това отношение постижение на *Коалицията* бе установяването на редовни работни контакти с експерти и представители на държавни институции, което позволи да бъде разширен диапазонът от консултации не само в рамките на дейностите по *Коалиция 2000*, но и в процеса на изработване на политически решения от по-общ характер, които рефлектират върху корупционната обстановка в страната.
- Ефективен инструмент за обмен на мнения и изработване на общи становища между представителите на гражданските организации и на държавните институции бе *Съветът за координация*, осъществяващ общото ръководство на инициативата. През изминалата година той беше разширен и включи също представители на *Прозрачност без граници*, *Фондацията за реформа на местното самоуправление*, две профсъюзни организации – *КНСБ* и *Подкрепа*. Той функционираше именно като работен орган, при това не само в контекста на месечните съвещания, но и чрез установените всекидневни контакти между Секретариата и неговите членове, както и посредством каналите на неформалните консултации.

Трябва да се изтъкне също така, че *Коалиция 2000* съумя да установи и контакти, които излизат извън рамките на Съвета за координация с редица представители на държавни институции, политически партии и обществени организации. В една или друга степен и форми те бяха асоциирани към дейността на *Коалицията* и допринасят за осъществяване на нейните дейности. В този смисъл, Обществено-политическият форум не престана своята дейност след приемането на *Плана за действие срещу корупцията* и до голяма

степен бе възплъщение на самата коалиционна идея в нейното национално измерение.

От друга страна, първоначалните очаквания за по-енергично ангажиране на правителството с антикорупционните приоритети в рамките на Плана за действие срещу корупцията не се оправдаха, което предизвика и известна демотивация по този проблем сред представители на управляващото мнозинство.

2. ИНФОРМАЦИОННО-ОБРАЗОВАТЕЛНА КАМПАНИЯ “ЧИСТО БЪДЕЩЕ”

Кампанията включва редица инициативи и публични изяви, насочени към успешно позициониране на инициативата, дефиниране на целевите групи, формулиране и продуциране на конкретни послания и визии, селекция на формите и инструментите на въздействие и т.н. За целта бяха привлечени специалисти в различни области, които бяха включени в състава на Експертната група на кампанията.

Целта на “Чисто бъдеще” е създаването на засилваща се обществена нетърпимост към корупцията. Това предполага трансформиране на преобладаващите ценностни нагласи; създаване на подходяща обществена мотивация; изграждане на организационна структура за социални действия; осигуряване на устойчив процес на промени в обществото и др.

В информационно-образователната кампания се включиха неправителствени организации, представители на държавни институции и независими експерти.

- През април 1999 г. бе проведен конкурс за местни партньори на Коалицията по **Програма “Малки проекти”**. В резултат от конкурса бяха подкрепени пилотните проекти на 13 неправителствени организации, базирани в различни градове в страната. Пилотната фаза на локалните проекти на Коалицията (април-юли) позволи да се осъществи местен мониторинг на корупционните практики и да се експериментират различни антикорупционни инициативи, насочени към прозрачност и публичност на местната власт. Тази дейност продължава след втория конкурс за местни партньори на коалицията, който се проведе през октомври 1999 г.
- В рамките на Информационно-образователната кампания бяха използвани различни **антикорупционни инструменти и практики**: създаване на местни (общински или областни) съвети за противодействие на корупцията, откриване на “горещи телефони”, приемни и пощенски кутии за сигнали на граждани, провеждане на “кръгли маси”, обществени форуми и пресконференции, публикуване на антикорупционни статии в местни/регионални вестници, предавания по електронните медии и др.
- Секретариатът на *Коалиция 2000* координира дейността по изработването на подходящи **продукти** за Информационно-образователната кампания: изработване на лого на инициативата, отпечатване на два плаката. В резултат на продължителен процес на подбор на сценарии и тяхното тестване в рамките на

фокус-групи бяха продуцирани няколко видеоклипа. Създадена беше и песен на кампанията.

ИНФОРМАЦИОННО-ОБРАЗОВАТЕЛНАТА КАМПАНИЯ В ЦИФРИ

Антикорупционни “информационни дни”	10
Обществени форуми	2
Национални работни срещи/семинари	3
Общински “кръгли маси”	28
Видеоклипове	6
Антикорупционна песен/аудиоклип	2
Антикорупционни плакати	2
Антикорупционен концерт	1
Публикации в централния и местен печат	над 200
Предавания по електронните медии	87
В чуждестранни телевизионни програми	3
Публикации в чуждестранната преса	7
Тримесечен бюлетин “Чисто бъдеще”	3
Електронен бюлетин	12
Антикорупционни христоматии	4 отпечатани
Интернет-страница на Коалицията	

3. ИНСТИТУЦИЯТА “НАРОДЕН ЗАЩИТНИК” (ОМБУДСМАН)

В началото на 1998г. Правната програма на Центъра за изследване на демокрацията започна проучване на възможностите за въвеждане на национално равнище на институция извън системата на властта от типа на омбудсмана като допълнителен механизъм за наблюдение и контрол върху администрацията и извънсъдебно средство за възстановяване на накърнени от държавата или нейни служители права на гражданите. Установяването на подобна институция в България, ограничаваща възможностите за корупция и злоупотреба с власт, се превърна в един от основните приоритети на *Коалиция 2000* от самото ѝ учредяване. В рамките на *Коалиция 2000* експертната група на Правната програма на Центъра продължи своята изследователска работа и анализа на съществуващата законодателна уредба и опита от функционирането на тази институция в редица класически и нови демокрации. Изработена въз основа на този анализ, концепцията отчита съществуващите в страната потребности и обществени нагласи, политическите и конституционноправни реалности. В нея е формулирана система от препоръки за бъдещото въвеждане на институцията в България, нейния статус и роля в политическата и правна система на страната и очертава основните моменти на бъдещата законодателна уредба. На основата на разработената концепция през април 1999 година, експертите на Правната програма на Центъра приключиха работата си по първия вариант на законопроекта за народния защитник.

В хода на отделните етапи от работата бяха проведени многобройни срещи, публични обсъждания, консултации с български

и чуждестранни експерти, политици, представители на неправителствени институции, граждани, на различни обществени форуми, включително и в парламентарната Комисия по правата на човека. Сред тях можем да открием следните:

- Срещите с посланик Андерс Сахлин – ръководител на шведска правителствена делегация, посетила България през януари.
- Посещението на Главния парламентарен омбудсман на Швеция, родината на тази институция – г-н Клаес Еклунд в София през юли.
- Разговорите с парламентаристи от Испания, както и с Народния защитник на Испания – г-н Алварес де Миранда по време на посещението на български парламентаристи и експерти в Испания през май.
- Посещението на Първия заместник на Народния защитник на Испания г-н Антонио Ровира и на канадски експерти, посетили София през ноември и др.

Освен това, поредица от срещи, семинари и дискусии за представяне и обсъждане на законопроекта бе организирана в рамките на проекта “Гражданското участие в законодателния процес”, осъществяван съвместно от университетската асоциация “Сантандер” и Центъра за изследване на демокрацията.

4. МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ

Международните аспекти на дейността на *Коалиция 2000* се развиваха в няколко посоки:

- Разпространение на информация сред международната общност за развитието на корупцията и антикорупционните мерки в България. Целта е международната общност, международните организации с представителства в България в частност, да получи точна представа за разпространението на корупцията в страната и за инициативите на обществени и частни организации и институции, включително и *Коалиция 2000*, насочени към преодоляването ѝ.
- Координиране на усилията на *Коалиция 2000* с международните организации, осъществяващи антикорупционни програми в България. В тази връзка активно сътрудничество беше осъществено със Съвета на Европа, Програмата на ООН за развитие, Световната банка, Европейския съюз и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР).
- Сътрудничество с неправителствени организации от съседните на България страни. Това сътрудничество беше иницирано от Коалицията предвид важността на регионалните аспекти на корупцията, особено в контекста на прилагането на Пакта за стабилност за Югоизточна Европа.
- Част от посланието на Информационно-образователната кампания “Чисто бъдеще”, насочено към българската общественост и институции, беше фокусирано върху на важността на включването на България в механизма на обмен и сътрудничество с международните организации и други чужди институции в борбата с корупцията. *Коалиция 2000* помогна за

увеличаване на общественото осъзнаване на тази важност чрез публикуване на сборник международни актове срещу корупцията, отнасящи се до България, включване на представители на чужди организации в проявите на Коалицията, разпространение на информация за международните анти-корупционни стандарти и ефективността на международното сътрудничество.

Опитът на *Коалиция 2000* в осъществяването на съвместни антикорупционни инициативи, обединяващи усилията на неправителствени и правителствени организации и институции, както и в разработване методологията на Корупционните индекси, се превърна в предмет на дискусии и бе широко отразен и коментиран в редица международни форуми. Същевременно запознаването със сродни инициативи и практики значително допринесоха за осъществяването на Информационно-образователната кампания. В тази връзка заслужава да се отбележат следните международни форуми с участието на представители на *Коалиция 2000*:

- Българският коалиционен модел в антикорупционната борба бе представен на Вашингтонската конференция по проблемите на корупцията през февруари 1999 г.
- През юни 1999 г. *Коалиция 2000* в сътрудничество с чуждестранни институции организира Международна конференция на тема "Изграждане на коалиции и мониторинг за противодействие на корупцията. Стратегии и въздействие в страните от Централна и Източна Европа", която се проведе във Варна.
- На антикорупционната конференция, организирана от Института за конституционна и правна политика на Института "Отворено общество" в Будапеща през юни 1999 г., *Коалиция 2000* представи дейностите в рамките на Информационно-образователната кампания "Чисто бъдеще".
- През октомври 1999 г. представители на Коалицията представиха нейния опит на световна антикорупционна конференция, състояла се в Дърбан, Южна Африка, в която взеха участие над 1600 души.
- Най-добрите практики в противодействието на корупцията бяха представени и на състоялата се през ноември 1999 г. международна конференция в Милано, организирана от Международния научен и професионален консултативен съвет на специализираната програма на ООН.

Същевременно *Коалиция 2000* продължи усилията си за подобряване на взаимодействието с други инициативи в регионален и международен план.

- *Коалиция 2000* се присъедини към Антикорупционната мрежа за страните с преходни икономики, осъществявана под патронажа на ОИСР; Коалицията ще бъде домакин и на предстоящия Балкански форум, инициран от Организацията за икономическо развитие и сътрудничество на 25 и 26 февруари 2000 г. в София.
- Опитът на Коалицията насърчи и развитието на регионални инициативи. Секретариатът на Коалицията – Центърът за изследване на демокрацията – заедно с Международния институт за правно развитие в Рим, формулираха Инициативата за правно развитие в Югоизточна Европа (SELDI) през месец април 1999 г.

5. МОНИТОРИНГ

Като основна част от антикорупционните инициативи на *Коалиция 2000* се осъществява Система за мониторинг на корупцията (СМК), която се състои от система от количествени и качествени изследвания. СМК има за цел да генерира информация за структурата и динамиката на корупционното поведение в страната, която позволява да се правят изводи за сферите, мащабите и динамиката на корупцията, както и за свързаните с нея нагласи, оценки и очаквания на обществеността, служителите в обществения сектор и отделни социо-професионални групи. В рамките на СМК се реализират следните продукти:

- Основен продукт на системата са Корупционните индекси (КИ) на *Коалиция 2000*. КИ обобщават основните измерения на корупцията и корупционното поведение и се публикуват на всеки 3 месеца. През 1999 г. бяха публикувани Корупционните индекси за първото, второто и третото тримесечие.
- Качествен анализ на основата на 12 групови дискусии с представители на професии, с чиято дейност са свързани т.нар. "сиви зони" на повишен корупционен риск.
- Количествено проучване на корупционните нагласи, обхванало държавни служители.
- Месечен и седмичен медиен мониторинг на темата "корупция".